

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه فاطمیه سلام الله علیها شهرستان بزمان

عنوان مقاله:

آسیب های ربا خواری و راه های مقابله با آن

پژوهشگر:

زهرا اربابی بزمان

استاد:

خانم مرادی

بهار:

۱۳۹۶

چکیده

در دین اسلام حرام بودن ربا برای هیچ کس پوشیده نیست و این هم پذیرفته شده است که ربا در اسلام حرام می باشد و از طرف شارع هم قرار گرفته است .

اما چرا در جوامع اسلامی ربا خواری رواج دارد. و این نهی شارع مقدس عمل نمی شود از آنجا که

عدم آگاهی مردم به اثر منفی آن در دنیایشان و تخریبی آن در اقتصاد جامع چه مقدار می باشد، و عدم علم به عقوبت اخروی آن و از طرف دیگر عدم اطلاع آنها راههای پیشگیری و درمان ربا در صورت ابتلاء به آن، و بابه

گیری از قرآن و روایات و سیره اهل بیت این مقاله بر آن است که منشا ربا خواری در جامعه و اثرات دنیوی

و اخروی آن بر انسان همچنین اثرات مخرب ربا در اقتصاد جامعه را تحلیل و روشهای پیشگیری و راهکارهای درمان را بیان می کند.

کلیدواژه ها

ربا: سودیاری که داین ازمدیون می ستاند.

طمع: آزمند گردیدن، حریص شدن ،امیدداشتن، حرص، انتظار، امیدواری،

رباخواری: رباخوارنده، آن که رباخورد، نزول خور. نزول گرفتن.

حرام: ناروا، ناشایست، کاری که اسلام آن رامنع کرده، وارتکاب آن گناه باشد.

احتکار: انبار کردن کالا برای فروش به هنگام گرانی و کمیابی انبارداری

قناعت: خرسندبودن به قسمت خود. بسنده کردن به مقدار کم. خرسندی. صرفه جویی

موعظه : وعظ، پند. اندرز، موعود. وعده داده شده، وعده کرده ۱

شرح موضوع

ربا حرام است ودلائل محکم قرآن وروایی هم وجود دارد.هیچ جای تردید نیست.

رباخواری باعث می شود ،طلبکاران بدون انجام فعالیت اقتصادی مفید از درآمد بالایی برخوردار شودواین عمل به اقتصاد جامعه لطمه می زند.مردم باموضوع ربا آشنا هستند اما باید برای مردم سیستمی را تاسیس کرد که بدون ربا کار کند .یک نظام دارای دو بعد تئوریک و عملکردی است.مردم ما از جمعیت تئوری آموخته اند که ربا حرام است،ولی خواهان یک نظام اقتصادی هستند .

خداوند بر حرمت ربا خواری تاکید دارد و ربا خواران را به عذاب بیم می دهند.کسانی که ربا می خورند به پا نمی خیزند مگر مانند کی که بر اثر تماس شیطان دیوانه وآشفته حال شده است.

پول ربا زندگی انسان را نابود می کند چون حرام است وهرگاه جرم درزندگی آمدآن زندگی از رحمت الهی دور و بی برکت می شود.

طرح مسئله (اهمیت ضرورت)

یکی از مباحث اجتماعی که بررسی کردن آن می تواند ما را از تنش های موجود در جامعه نجات دهد

آسیب های ربا خواری و راهکار های مقابله با آن می باشد پس با بررسی کردن آسیب های ربا خواری می توان راههای مقابله با آن را بهتر ارائه داد

در این تحقیق در نظر داریم تا برخی از آسیب های ربا و راههای مقابله با آن را جستجو کنیم و بدانیم که راههای مقابله با ربا خواری در جامعه چیست؟

روش های شناختی

موعظه

این روش درمهارودرمان ربا خواری بسیار موثر است چون اثرات ربا خواری را برای فرد متذکر می شود و فرد در این اثر این موعظه از خواب غفلت بیدار می شود

اما باقر علیه السلام می فرماید.

«اخبث المكائب كسب الربا»

ناپاک ترین کسب ها کسب ربا است. پس این مال در سایه اعمال انسان در زندگی اثر می گذارد یعنی حبط الاعمال می کند.

روش الگو دهی

دراین روش با ارائه الگو های عینی و رفتاری فرد ربا خوار را از اقدام به رفتار های نامطلوب باز می داریم، مثلاً نقل کرده اند که در حضور معصوم بحث از کسی به نام (لِبا) میان آمد که به ربا خواری عادت کرده بود.

حضرت امام جعفر صادق (علیه السلام) فرمود: (لأن امکتی الله منه لا ضربین عنقه)

«هرگاه خداوند مرا متمکن سازد گردن او را میزنم از این برخوردار امام روشن است که ربا خوار در جامعه از موقعیت و جایگاه بدی برخوردار است. ۱

۱-مجلسی، محمد باقر. بحالانوار، ج ۷۸، انتشارات اسلامی، تهران ص ۱۲۵

روشهای رفتاری

روش تحمیل به نفس

۱-انفاق کردن: خداوند متعال در قرآن می فرماید:

«الذین ینفقون اموالهم باللیل و النهار سرا و علانیه فلهم اجرهم عند ربهم....» ۱

«آنها که اموال خود را شب و روز پنهان و آشکار انفاق می کنند. مزدشان نزد پروردگار است، بجای گرفتن سود پول مال را انفاق کنند، تا از خداوند سود بگیرند.

۲-نگرفتن سود پول: خداوند می فرماید (هر آنچه از مطالبات ربا می ماند رها کنید اگر ایمان دارید)

خداوند به مشرکانی که تازه ایمان آورده بودند و فرمود اگر می خواهید آنها حرام نشود مال ربا نگیرید اگر به خدا ایمان دارید ربا خوار اگر بخواهد خودش را درمان کند از مابقی ربا باید بگذرد تا در نفس او حالت بریدگی و عدم دل بستگی به مال ایجاد شود و جای آن با ایمان به خدا پر شود.

۳-انجام دادن عمل صالح: نماز خواندن، زکات دادن، راههای دیگر درمان ربا خواری است.

خداوند می فرماید (ان الذین آمنوا مملوا الصالحات واقاموا الصلوة واتوا الزکوة لهم اجرهم عند ابهم) ۲

«کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند و نماز برپا دارند و زکات بدهید و آنان نزد پروردگار پاداش نیکو خواهد بود»

۱-سوره بقره (۱) آیه ۲۷۴

۲-بقره (۱) آیه ۲۷۷

روش رد مال حرام

یکی دیگر از روشهای رفتاری برای پیش گیری از ربا خواری ترک حرام با رد کردن آن است، که اثر مهمی در جلوگیری از ربا خواری دارد در روایات آمده رد لقمه حرام نمازهای مستحبی بهتر است یعنی ترک لقمه حرام و نخوردن آن از دو هزار رکعت نماز مستحبی بهتر است ربا خواری یکی از لقمه های حرام است که اگر ترک کند ثواب زیادی نصیب او می شود انسان باید از مال و لقمه شبهه ناک هم دوری کند.^۱

هر کس از لقمه شبهه ناک پرهیز کند از هلاکت خود را نجات داده است توقف کردن در لقمه شبهه ناک بهتر است از افتادن در هلاکت است پس اگر انسان بخواهد به ربا خواری نیافتد باید مال شبهه ناک هم دوری کند.^۱

قناعت کردن

یکی دیگر از روشهای پیشگیری از ربا خواری، قناعت شدن در زندگی است یعنی به آنچه دارد قناعت کند چشم طمع خود را از افزونی خواهی بردارد و دنبال مال مردم نباشد. هر کس قناعت کند سیر می شود و هر کس که قناعت نکند سیر نخواهد شد. وقتی که انسان سیر شود دیگر دنبال ربا خواری و حرام نمی رود قناعت انسان را غنی می کند و طمع انسان را از بین می برد.

۱ (مجلسی، محمد باقر، بحار النوار، ج ۹ ناشر انتشارات اسلامی، تهران، ص ۳۷۴)

ازمباحث بیان شده حاصل شده که ربا خواری یکی از محرمات است که خداوند متعال از خوردن آن نهی کرده است و آثار دنیوی و اخروی هم دارد.

و در دین اسلام حرام بودن انجام فعالیت اقتصادی مفید از درآمد بالایی برخوردار باشد که این عمل به جامعه لطمه می زند، ربا باعث ورشکستگی جامعه هم می شود، ربا در قرآن و در ادیان الهی به شدت نهی شده و ربا خواران را به عذاب بیم می دهند که برای گناه کار آماده شده است

پولی که از ربا بدست می آید زندگی انسان را نابود می کند چون آن پول حرام است و ربا خواران در زندگی دنیوی شرافت ندارند و پس از مرگ شایسته تکفین هم نیستند.

منابع. مأخذ

۱-قرآن

۲-اصغرناظم زاده قمی. تجلی امامت انتشارات قم.

۳-حضرت امام خمینی، تحریر السویه ج ۱-تهران دفتر انتشارات اسلامی ۱۳۶۱

۴-علی ربانی خلخال، ربا از دیدگاه اسلام. انتشارات نشر غدیر قم

۵-علی رضا صابری یزدی، الحکم الزهراء، انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی قم

۶-شیخ طبرسی، تفسیر مجمع البیان، ترجمه محمد مفتاح، انتشارات تهران ۱۲۵۰

۷-ناصر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه انتشارات تهران ج ۳ چاپ ۱۳۶۶

۸-محمد علی احسانی، هم فکری مراجع دینی و اقتصاد دانان، خبرگزاری بین المللی قرآن.

۹-محمد مهواری شهری، عوسوعه الامام علی (ع) ج ۴ انتشارات قم

۱۰-محمد حسن حر عاملی، وسایل الشیعه، ج ۱۲ انتشارات بیروت چاپ ۴

۱۱-محمد بندریگی، ترجمه منجمد، چاپ اول تهران، ج یک انتشارات ایران تهران.

۱۲-محمد باقر، مجلسی، بحالانوار، ج ۷۹، انتشارات اسلامی تهران

۱۳-محمد معین، فرهنگ فارس، تک جلدی چاپ سوم ۱۳۸۴ انتشارات ساحل